

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ &
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
Ταχ. Δ/νση : Σταδίου 27
Ταχ. Κώδικας: 10183, Αθήνα

Αθήνα, 13 Αυγούστου 2018
Αρ. Πρωτ.: 42203

ΠΡΟΣ : Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας
Διευθύνσεις Διοίκησης (Διευθύνσεις Εσωτερικών, Διοικητικού- Οικονομικού Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου, για την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου)

ΑΡΙΘΜ. ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ: 27

ΘΕΜΑ: Έλεγχος νομιμότητας πράξεων των ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού και των νομικών τους προσώπων, Πειθαρχική και Αστική ευθύνη αιρετών, Επιβολή διοικητικών μέτρων μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, (άρθρο 238 του ν.3852/2010 (Α΄ 87), όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 131 του ν.4555/2018 (Α΄133) (Πρόγραμμα “ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι”)

Στο **Κεφάλαιο Ζ΄** του ν. 4555/2018 (Πρόγραμμα “Κλεισθένης Ι”) περιλαμβάνονται ρυθμίσεις που αφορούν την Εποπτεία των ΟΤΑ, με βασική επιλογή την αποτελεσματικότερη λειτουργική της άσκηση, μέσω της σύστασης Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ, **ως αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών, υπαγόμενες απευθείας στον Υπουργό Εσωτερικών**. Προϊστάμενοι των Αυτοτελών αυτών υπηρεσιών είναι, πλέον, οι Επόπτες ΟΤΑ, πρόσωπα αυξημένων προσόντων που επιλέγονται με διαφανή αξιοκρατική διαδικασία από το Ειδικό Συμβούλιο Επιλογής Διοικήσεων με τη διαδικασία που προβλέπεται στο νόμο περί Μητρώου Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης (ν. 4369/2016, Α΄ 33). Βασική αποστολή των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας παραμένει, κατά συνταγματική επιταγή, η άσκηση ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των ΟΤΑ και των νομικών τους προσώπων, καθώς και η άσκηση πειθαρχικού ελέγχου στα αιρετά όργανα των δήμων και περιφερειών.

Σκοπός του νόμου 4555/2018 (Πρόγραμμα “Κλεισθένης Ι”) είναι, στο πλαίσιο και άλλων παρεμβάσεων στο υφιστάμενο σύστημα εποπτείας των ΟΤΑ, η άρση των τεχνικών και δημοσιονομικών δυσχερειών που δεν επέτρεψαν την πλήρη και αποτελεσματική λειτουργία των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ και του Ελεγκτή Νομιμότητας, όπως προβλεπόταν στα άρθρα 215, 216 και επ. του νόμου 3852/2010 (Α΄ 87).

Στο νέο θεσμικό πλαίσιο προβλέπονται σύντομες αλλά ρεαλιστικές προθεσμίες για τη στελέχωση και τη λειτουργία των νέων αποκεντρωμένων υπηρεσιών και το διορισμό των Εποπτών ΟΤΑ. Εντός τριών μηνών **από την έκδοση των σχετικών προκηρύξεων για την επιλογή των Εποπτών** προβλέπεται η ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών (άρθρο 132 παρ. 3 ν.4555/2018), οπότε και

δια της έκδοσης διαπιστωτικού χαρακτήρα Απόφασης από τον Υπουργό Εσωτερικών διαπιστώνεται η έναρξη λειτουργίας της κάθε Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας.

Με την παρούσα εγκύκλιο παρέχονται οδηγίες και διευκρινίσεις για την άσκηση ελέγχου νομιμότητας επί των πράξεων των αιρετών οργάνων των ΟΤΑ και των νομικών τους προσώπων, τη διαδικασία αναζήτησης αστικής και πειθαρχικής ευθύνης και επιβολής διοικητικών μέτρων στα αιρετά όργανα των ΟΤΑ κατά το **σύντομο μεταβατικό διάστημα μέχρι την έναρξη λειτουργίας των Αυτοτελών Υπηρεσιών Εποπτείας ΟΤΑ.**

Επισημαίνεται ότι **μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ**, στο σύστημα εποπτείας επί των πράξεων και των οργάνων των ΟΤΑ **εφαρμόζονται άμεσα** οι διατάξεις του άρθρου 108 «Αρχές – Έκταση – Περιεχόμενο κρατικής εποπτείας – Αντικατάσταση του άρθρου 214 του ν. 3852/2010», οι διατάξεις του άρθρου 131 «Αντικατάσταση του άρθρου 238 του ν.3852/2010», οι διατάξεις των παρ.1, 4 και 5 του άρθρου 132 «Καταργούμενες και μεταβατικές διατάξεις του Κεφαλαίου Ζ'», καθώς και βάσει αυτών οι διατάξεις των ακόλουθων άρθρων του ν. 4555/2018:

- Άρθρο 116 «Υποχρεωτικός Έλεγχος Νομιμότητας – Αντικατάσταση του άρθρου 225 του ν. 3852/2010»
- Άρθρο 117 «Αυτεπάγγελτος έλεγχος νομιμότητας – Αντικατάσταση του άρθρου 226 του ν. 3852/2010»
- Άρθρο 118 «Ειδική διοικητική προσφυγή – Αιτήσεις Θεραπείας - Αντικατάσταση του άρθρου 227 του ν. 3852/2010», **με εξαίρεση την παρ. 6 του άρθρου 227 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε.**
- Άρθρο 127 «Ιδιάζουσα δωσιδικία – Εξαίρεση από συνοπτική διαδικασία – Συμπλήρωση του ν. 3852/2010»
- Άρθρο 128 «Έκπτωση εξαιτίας καταδίκης – Αντικατάσταση του άρθρου 236 του ν. 3852/2010»
- Άρθρο 129 «Διοικητικά μέτρα – Αργία – Συμπλήρωση του ν. 3852/2010»
- Άρθρο 130 «Παύση – Αντικατάσταση του άρθρου 237 του ν. 3852/2010».

Επιπλέον, μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ εξακολουθούν να ισχύουν τα άρθρα 232, 233 και 234 του ν.3852/2010, όπως ίσχυαν, πριν την αντικατάστασή τους από τα άρθρα 124, 125 και 126 του ν. 4555/2018, καθώς και:

- α) τα άρθρα 151 «Προσφυγή κατά αποφάσεων του Γενικού Γραμματέα», 152 «Ειδική Επιτροπή» όπως ισχύει, 153 «Κοινοποίηση αποφάσεων της Ειδικής Επιτροπής» και 154 «Υποχρέωση Συμμόρφωσης» του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΔΚ, κυρ.ν. 3463/2006, Α' 114), αναφορικά με την άσκηση εποπτείας επί των πράξεων των ΟΤΑ α' βαθμού και
- β) το άρθρο 68 «Επιτροπή Ελέγχου των Πράξεων» του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (ΚΝΑ, πδ 30/ 1996, Α' 21) .

Α. Έλεγχος νομιμότητας των πράξεων των ΟΤΑ

Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, ο έλεγχος νομιμότητας των αποφάσεων των αιρετών οργάνων των ΟΤΑ συνεχίζει να ασκείται από τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και τις Ειδικές Επιτροπές του άρθρου 152 του ΚΔΚ¹ οι οποίες

¹ Σε περίπτωση που στην ίδια Αποκεντρωμένη Διοίκηση συνιστώνται περισσότερες από μία Ειδικές Επιτροπές, με την ίδια απόφαση, καθορίζεται η τοπική αρμοδιότητα καθεμιάς και η έδρα της (άρθρο 152, παρ. 1 του ΚΔΚ)

βρίσκονται στις έδρες των περιφερειών που ανήκουν στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση και τις Επιτροπές Ελέγχου των Πράξεων του άρθρου 68 του ΚΝΑ (ΠΔ 30/1996, Α'21), οι οποίες βρίσκονται στις έδρες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων (παρ. 1 άρθρου 238 ν.3852/2010, όπως έχει αντικατασταθεί). Σε όσες περιπτώσεις η θητεία των ανωτέρω επιτροπών έχει λήξει ή λήγει ανασυγκροτούνται με απόφαση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Οι αλλαγές που επιφέρει ο ν. 4555/2018 («Πρόγραμμα Κλεισθένης Ι») στην εποπτεία των πράξεων των ΟΤΑ και των νομικών τους προσώπων είναι οι ακόλουθες:

1. Το άρθρο 225 του ν.3852/2010 αντικαθίσταται (άρθρο 116 ν.4555/2018) και στον **υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας** αναπροσδιορίζονται οι κατηγορίες αποφάσεων των συλλογικών οργάνων των ΟΤΑ και των νομικών προσώπων αυτών που αποστέλλονται για έλεγχο.

Ειδικότερα, στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας υπάγονται οι αποφάσεις των συλλογικών οργάνων των δήμων και περιφερειών, καθώς και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών που αφορούν:

- α) ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου,
- β) ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, **αν το τίμημα υπερβαίνει το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.,**
- γ) την αγορά και εκποίηση, **λόγω πώλησης ή δωρεάς κατά κυριότητα,** ακινήτων,
- δ) την κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων,
- ε) τη **μίσθωση ακινήτων από τρίτους,**
- στ) τη σύναψη **πάσης φύσεως δανείων,**
- ζ) **την ίδρυση πάσης φύσεως νομικών προσώπων, τη συμμετοχή σε υφιστάμενα νομικά πρόσωπα, καθώς και τη λύση και τη θέση σε εκκαθάριση νομικών προσώπων,**
- η) τη σύναψη **προγραμματικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 100 του ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 179 του ν. 4555/2018,**
- θ) τη διεξαγωγή **δημοτικού ή περιφερειακού δημοψηφίσματος.** Η περίπτωση αυτή, σύμφωνα με την παρ.4 του άρθρου 151 του ν.4555/2018, ισχύει από την επόμενη αυτοδιοικητική περίοδο.

Αποφάσεις σχετικά με την **επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων, εξακολουθούν να εμπίπτουν στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας** ως αποφάσεις κανονιστικού χαρακτήρα-περιεχομένου.

Επιπλέον, υπάγονται στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας οι αποφάσεις των κοινωφελών επιχειρήσεων, των ΔΕΥΑ και των μονομετοχικών ανωνύμων εταιρειών ΟΤΑ που αφορούν **ενιαία, επιπλέον της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, της εκποίησης παγίων περιουσιακών στοιχείων και της σύναψης δανείων, και την:**

- αγορά και εκποίηση ακινήτων,
- ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, εάν το τίμημα υπερβαίνει το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α,
- μίσθωση ακινήτων από τρίτους

- σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 100 του ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 179 του ν. 4555/2018.

Ειδικά, για τις ΔΕΥΑ, εκτός από τις παραπάνω αποφάσεις, αποστέλλονται επιπλέον προς έλεγχο νομιμότητας οι αποφάσεις εκείνες που αφορούν την ψήφιση του προϋπολογισμού της επιχείρησης και του τεχνικού προγράμματος έργων, καθώς και κάθε τροποποίησή τους.

Στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας εντάσσονται και οι αποφάσεις των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης που υπάγονται στις κατηγορίες αποφάσεων που προβλέπονται στο άρθρο 225 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε, καθώς και ο προϋπολογισμός τους, με παράλληλη υποχρέωση κοινοποίησης των ετήσιων οικονομικών καταστάσεών τους στην οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση.

Επισημαίνεται ότι στον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας εμπίπτουν και αποφάσεις των οργάνων των ΦΟΔΣΑ, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, σύμφωνα με το άρθρο 240 του ν.4555/2018 που αφορούν την :

- αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου
- εκποίηση παγίων περιουσιακών στοιχείων
- αγορά και εκποίηση ακινήτων
- σύναψη δανείων
- ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών, εάν το τίμημα υπερβαίνει το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α,
- μίσθωση ακινήτων από τρίτους
- σύναψη προγραμματικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη του τελευταίου εδαφίου της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 100 του ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 179 του ν. 4555/2018.

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 132 του ν.4555/2018, από την έναρξη ισχύος του νόμου κάθε διάταξη που ρυθμίζει διαφορετικά τον υποχρεωτικό έλεγχο νομιμότητας καταργείται. Συνεπώς, ειδικότερες διατάξεις νόμων που προβλέπουν την άσκηση υποχρεωτικού ελέγχου νομιμότητας σε κατηγορίες αποφάσεων, πέραν αυτών που προβλέπονται στο άρθρο 225 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 116 του ν. 4555/2018 **καταργούνται**.

Σε εκκρεμείς υποθέσεις που αφορούν αποφάσεις των, κατά τα ανωτέρω, εξαιρούμενων του υποχρεωτικού ελέγχου κατηγοριών, ελλείψει ειδικής μεταβατικής ρύθμισης, ο **υποχρεωτικός έλεγχος** νομιμότητας **καταργείται** από την έναρξη ισχύος του νόμου, λόγω έλλειψης αντικειμένου. Σε κάθε περίπτωση **δεν θίγονται οι διατάξεις περί αυτεπάγγελτου ελέγχου νομιμότητας**. Ακολούθως, αποφάσεις των ΟΤΑ και των νομικών τους προσώπων που εντάσσονται στον υποχρεωτικό έλεγχο, για πρώτη φορά με τις διατάξεις του άρθρου 116 του ν. 4555/2018, υπόκεινται στον έλεγχο αυτόν, εάν έχουν ληφθεί μετά την 19^η Ιουλίου 2018 (ημερομηνία ισχύος του ν. 4555/2018).

Κατά τον υποχρεωτικό έλεγχο ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης ελέγχει τη νομιμότητα της απόφασης μέσα σε **αποκλειστική προθεσμία** 30 ημερών από την περιέλευσή της σε αυτόν και εκδίδει υποχρεωτικά ειδική πράξη με την οποία διαπιστώνεται η **νομιμότητα των αποφάσεων ή το παράνομο αυτών, με ταυτόχρονη ακύρωσή τους**. Η μη έκδοση ειδικής πράξης συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα.

Οι εκθέσεις τακτικού ή έκτακτου διαχειριστικού ελέγχου σε ΟΤΑ ή νομικά πρόσωπα αυτών, από ορκωτούς ελεγκτές ή από υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου, διαβιβάζονται υποχρεωτικά στον Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για την παρακολούθηση και υλοποίηση των σχετικών συστάσεων ή πορισμάτων.

2. Στον **αυτεπάγγελτο έλεγχο νομιμότητας** (άρθρο 117 ν.4555/2018) ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ασκεί έλεγχο νομιμότητας, εντός προθεσμίας δύο (2) μηνών, αφότου η απόφαση έχει δημοσιευθεί ή εκδοθεί, ακυρώνοντας για λόγους νομιμότητας οποιαδήποτε απόφαση των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων, των περιφερειών, των νομικών τους προσώπων και των συνδέσμων τους.

3. Επισημαίνουμε ότι σύμφωνα με το άρθρο 240 του ν.4555/18, από τον υποχρεωτικό και αυτεπάγγελτο έλεγχο νομιμότητας εξαιρούνται οι αποφάσεις των ΦΟΔΣΑ με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, οι οποίες ελέγχονται σύμφωνα με τις διατάξεις του κ.ν.2190/20 και ν.4548/2018 .

4. Η άσκηση της **ειδικής διοικητικής προσφυγής** (άρθρο 118 ν.4555/2018) προβλέπεται κατά αποφάσεων των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων, των περιφερειών, των νομικών τους προσώπων καθώς και των συνδέσμων τους, ενώπιον του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Η προθεσμία άσκησης ειδικής διοικητικής προσφυγής σε 15 ημέρες προβλέπεται ενιαία, τόσο κατά αποφάσεων, όσο και κατά παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας των υπόχρεων οργάνων. Ειδικότερα, σε περίπτωση παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας η προσφυγή ασκείται εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την παρέλευση άπρακτης της ειδικής προθεσμίας που τυχόν τάσσει ο νόμος για την έκδοση της οικείας πράξης, διαφορετικά μετά την παρέλευση τριμήνου από την υποβολή της σχετικής αίτησης του ενδιαφερομένου.

Επιπλέον, προβλέπεται ότι προκειμένου για τις **ατομικές πράξεις**, αυτές κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο, με απόδειξη παραλαβής, με **υποχρεωτική αναφορά ότι κατ' αυτών χωρεί ειδική διοικητική προσφυγή για λόγους νομιμότητας μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών.**

Αναφέρεται πλέον ρητά σε διάταξη νόμου ότι δικαίωμα για την άσκηση ειδικής διοικητικής προσφυγής τεκμαίρεται ότι έχουν όλοι οι αιρετοί του οικείου δήμου ή περιφέρειας, ανεξάρτητα από το εάν έλαβαν μέρος στη συνεδρίαση κατά την οποία ελήφθη η προσβαλλόμενη απόφαση, **εφόσον δεν την υπερψήφισαν**. Επιπλέον, δικαίωμα έχουν και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, καθώς και νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που επιδιώκουν σύμφωνα με το καταστατικό τους περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς και εν γένει κοινωνικούς σκοπούς.

Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, η **άσκηση ειδικής διοικητικής προσφυγής δεν αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση ένδικων βοηθημάτων ενώπιων των αρμόδιων δικαστηρίων** (άρθρο 238 παρ. 6 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 131 του ν.4555/2018).

Επίσης, κατά τη μεταβατική περίοδο, ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης **δεν μπορεί να αναστείλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης των δήμων και περιφερειών**, καθώς στο πεδίο εφαρμογής των μεταβατικών διατάξεων του άρθρου 238 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε, δεν εμπίπτουν οι διατάξεις του άρθρου 228 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 119 του ν.4555/2018.

5. Προβλέπεται, επίσης, δυνατότητα υποβολής **αίτησης θεραπείας** από όποιον έχει έννομο συμφέρον κατά **ατομικών** αποφάσεων ή παραλείψεων των μονομελών ή συλλογικών οργάνων των δήμων, περιφερειών, νομικών προσώπων αυτών και των συνδέσμων τους. Στις περιπτώσεις αυτές η αίτηση θεραπείας υποβάλλεται **ενώπιον του αρμόδιου οργάνου του ΟΤΑ** που εξέδωσε την πράξη, με αντικείμενο την ανάκληση ή τροποποίηση της προσβαλλόμενης πράξης, και αντίστοιχα ενώπιον του αρμόδιου οργάνου του ΟΤΑ που παρέλειψε την έκδοσή της.

Για λόγους ενημέρωσης και διευκόλυνσης των πολιτών, οι ΟΤΑ παρακαλούνται να αναγράφουν στις εκδοθείσες ατομικές διοικητικές πράξεις και τη δυνατότητα άσκησης αίτησης θεραπείας **ενώπιον του οργάνου που εξέδωσε την πράξη, πέραν της υποχρεωτικής αναγραφής** ότι κατά αυτών χωρεί ειδική διοικητική προσφυγή ενώπιον του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης μέσα σε προθεσμία 15 ημερών.

Η υποβολή της αίτησης θεραπείας **αναστέλλει** τις προβλεπόμενες **προθεσμίες** για την **άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής ενώπιον του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης**. Η εν λόγω αναστολή ισχύει μέχρι την έκδοση απόφασης επί της αίτησης θεραπείας ή την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας των 30 ημερών που προβλέπει το άρθρο 24 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, (ν.2690/1999 Α'45), εκτός εάν από ειδικές διατάξεις προβλέπεται διαφορετική προθεσμία.

Επισημαίνεται ότι, αν και κατά κανόνα η άσκηση αίτησης θεραπείας είναι απρόθεσμη, βάσει των εφαρμοστέων διατάξεων, το **ανασταλτικό αποτέλεσμα** που μπορεί να επιφέρει η υποβολή της αίτησης θεραπείας στην προθεσμία άσκησης της ειδικής διοικητικής προσφυγής **περιορίζεται εντός της προθεσμίας των 15 ημερών που τίθεται από το νομοθέτη ως χρονικό όριο για το παραδεκτό άσκησης της ειδικής διοικητικής προσφυγής**.

Οι **ΟΤΑ υποχρεούνται** να ενημερώσουν **αμελλητί και με κάθε πρόσφορο μέσο** την αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, τόσο για την υποβολή αίτησης θεραπείας, όσο και την έκδοση σχετικής απόφασης πριν της παρέλευση της προθεσμίας εξέτασης των 30 ημερών που προβλέπεται στο άρθρο 24 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ή της προθεσμίας που προβλέπεται από ειδικότερες διατάξεις.

6. Τέλος, επισημαίνεται ότι **από την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ** πράξεις των δήμων, των περιφερειών, των νομικών τους προσώπων και των συνδέσμων, καθώς και προσφυγές που εκκρεμούν προς έλεγχο νομιμότητας ενώπιον του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης και των σχετικών επιτροπών του άρθρου 152 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και του άρθρου 68 του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης διαβιβάζονται στην ΑΥΕ ΟΤΑ. Οι σχετικές δε προθεσμίες αρχίζουν από την περιέλευσή τους στην εν λόγω Υπηρεσία (άρθρο 238 παρ. 5 ν.3852/2010, όπως έχει αντικατασταθεί).

B. Αναζήτηση Αστικής Ευθύνης

Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 124 του ν.4555/2018 «Αστική ευθύνη – Αντικατάσταση του άρθρου 232 του ν. 3852/2010», αλλά εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 232 του ν. 3852/2010, ως ίσχυαν πριν την αντικατάστασή του (παρ. 7 του άρθρου 238 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε). Σημειώνεται ωστόσο, ότι κατά το μεταβατικό αυτό διάστημα, κατά το οποίο τις αρμοδιότητες του Ελεγκτή Νομιμότητας ασκεί ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στην Τριμελή Ελεγκτική Επιτροπή της παρ. 2 του άρθρου 232 του ν. 3852/2010 μετέχει, αντί του Ελεγκτή Νομιμότητας, προϊστάμενος Διεύθυνσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που ορίζεται μαζί με τον αναπληρωτή του από τον οικείο Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Καθήκοντα δε γραμματέα ασκεί υπάλληλος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που ορίζεται με απόφαση του οικείου Συντονιστή.

Γ. Αναζήτηση Πειθαρχικής Ευθύνης

Η εφαρμογή των άρθρων 125 «Πειθαρχική ευθύνη – Αντικατάσταση του άρθρου 233 του ν 3852/2010» και 126 «Πειθαρχική διαδικασία – Αντικατάσταση του άρθρου 234 του ν. 3852/2010» του ν. 4555/2018 άρχεται από την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ (παρ.7 του άρθρου 238 του ν.3852/2010, όπως ισχύει). Κατά το μεταβατικό, επομένως, στάδιο και μέχρι την έναρξη αυτής διατηρούνται σε ισχύ και εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 233 και 234 του ν. 3852/2010, ως ίσχυαν πριν την αντικατάστασή τους. Τις αρμοδιότητες του Ελεγκτή Νομιμότητας που προβλέπονται στα 233 και 234 του ν. 3852/2010 ασκεί ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ενώ όπου στις ως άνω διατάξεις προβλέπεται η συμμετοχή υπαλλήλου της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ ορίζεται, με απόφαση του οικείου Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, υπάλληλος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Σημειώνεται δε ότι κατά το μεταβατικό διάστημα διατηρείται η σύνθεση και συγκρότηση των υφιστάμενων πειθαρχικών συμβουλίων.

Τέλος, επισημαίνεται ότι **με την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ** οι τυχόν εκκρεμείς ενώπιον του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης πειθαρχικές διώξεις των αιρετών προσώπων των ΟΤΑ διαβιβάζονται στην Α.Υ.Ε. ΟΤΑ. Οι σχετικές δε προθεσμίες αρχίζουν από την περιέλευσή τους στην εν λόγω Υπηρεσία.

Δ. Ιδιάζουσα δωσιδικία

Εφιστούμε την προσοχή σας στις διατάξεις του άρθρου 127 του ν. 4555/2018, με τις οποίες προστίθεται άρθρο 235 στο ν.3852/2010 και επαναφέρονται σε ισχύ οι σχετικές προβλέψεις περί της ιδιάζουσας δωσιδικίας των αιρετών, που είχαν καταργηθεί με το άρθρο 21 του ν. 4257/2014 (Α' 93). Ωστόσο, επισημαίνεται ότι οι εν λόγω διατάξεις εφαρμόζονται για πράξεις που τελούνται μετά την 19^η Ιουλίου 2018, ημερομηνία έναρξης ισχύος του ν.4555/2018 (παρ. 4 του άρθρου 132 του ν. 4555/2018).

Ε. Επιβολή διοικητικών μέτρων έκπτωσης και αργίας

Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ, οι αρμοδιότητες του Επόπτη που προβλέπονται στις διατάξεις του ν.4555/2018 περί **έκπτωσης εξαιτίας καταδίκης** (άρθρο 128 « Έκπτωση εξαιτίας καταδίκης – Αντικατάσταση του άρθρου 236 του ν. 3852/2010»), της **αργίας** (άρθρο 129 «Διοικητικά μέτρα – Αργία- Συμπλήρωση του ν.3852/2010»), καθώς και της **παύσης** (άρθρο 130 «Παύση – Αντικατάσταση του άρθρου 237 του ν.3852/2010») αιρετών

οργάνων των δήμων και περιφερειών ασκούνται από τον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης (παρ. 5 του άρθρου 132 του ν. 4555/2018).

Για την **έκπτωση** εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που έλαβε γνώση της σχετικής δικαστικής απόφασης, η οποία ανατρέχει στην ημερομηνία κατά την οποία η εν λόγω δικαστική απόφαση κατέστη τελεσίδικη ή αμετάκλητη.

Αντίστοιχα, για την επιβολή του διοικητικού μέτρου θέσης σε **αργία** εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που έλαβε γνώση της σχετικής δικαστικής απόφασης (τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης για πλημμελήματα, πρωτόδικης καταδικαστικής απόφασης για κακουργήματα) ή του αμετάκλητου παραπεμπτικού βουλεύματος ή του κλητήριου θεσπίσματος, με βάση το οποίο παραπέμπεται στο ακροατήριο η υπόθεση, εφόσον έχουν επιβληθεί περιοριστικοί όροι ή προσωρινή κράτηση.

Η διαπιστωτική πράξη θέσης σε αργία, προκειμένου για τα πλημμελήματα, ανατρέχει στην ημερομηνία κατά την οποία η εν λόγω δικαστική απόφαση κατέστη τελεσίδικη. Αντίστοιχα, προκειμένου για κακουργήματα, η διαπιστωτική πράξη θέσης σε αργία ανατρέχει στην ημερομηνία δημοσίευσης της πρωτόδικης καταδικαστικής απόφασης ή έκδοσης του αμετάκλητου παραπεμπτικού βουλεύματος ή του κλητήριου θεσπίσματος με βάση το οποίο παραπέμπεται στο ακροατήριο η υπόθεση.

Σημειώνεται ότι μεταγενέστερη αντικατάσταση ή άρση των περιοριστικών όρων ή της προσωρινής κράτησης, κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας, δεν κωλύει τη θέση σε αργία του αιρετού που παραπέμφθηκε για κακούργημα. Εάν δε εκδοθεί τελεσίδικη αθωωτική απόφαση, αίρεται αυτοδικαίως η αργία και το διοικητικό μέτρο θεωρείται ως ουδέποτε επιβληθέν. Στην περίπτωση αυτή καταβάλλεται αναδρομικά η αντιμισθία του αποκατασταθέντος από το χρόνο έκδοσης της διαπιστωτικής σε βάρος του πράξης.

Τέλος, για τα ποινικά αδικήματα της περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 236 του ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε, και ισχύει, προβλέπεται η κοινοποίηση από την αρμόδια Εισαγγελία στον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης **κάθε καταδικαστικής απόφασης** σε βάρος των προβλεπόμενων στα αντίστοιχα άρθρα αιρετών προσώπων (άρθρο 236 παρ. 3 ν.3852/2010, όπως αντικαταστάθηκε). Ο Συντονιστής δύναται να λαμβάνει από την Εισαγγελία κάθε αναγκαία πληροφορία σχετικά με την πορεία της υπόθεσης, όπως η τελεσιδικία ή το αμετάκλητο αυτής, καθώς και αντίγραφα των αποφάσεων και των πρακτικών.

Παρακαλούμε όπως κοινοποιήσετε την παρούσα εγκύκλιο στους δήμους και τις περιφέρειες χωρικής σας αρμοδιότητας, προκειμένου να λάβουν γνώση όλες οι υπηρεσίες αυτών, καθώς και τα νομικά τους πρόσωπα, παρέχοντας κάθε αναγκαία πληροφορία για την εφαρμογή της.

Η παρούσα είναι διαθέσιμη και στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών και στη διαδρομή: www.ypes.gr/Υπουργείο/Εγκύκλιοι-Αποφάσεις.

Για πληροφορίες σχετικά με την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να απευθύνεστε στους κάτωθι υπαλλήλους:

Δ/νη Οργάνωσης και Λειτουργίας Τ.Α.	Τμήμα Οργάνωσης Τ.Α. Α' Βαθμού	Δ. Νάσαινα: 213 13 64378 Μ. Διαμάντη: 213 13 64390 Αλ. Τζουμαϊλής: 213 13 64346
	Τμήμα Οργάνωσης Τ.Α. Β' Βαθμού	Γ. Χρυσάφης: 213 13 64395
	Τμήμα Νομικών Προσώπων Τ.Α	Αν. Καλογήρου: 213 13 64394 Β. Νάστου: 213 13 64328

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Παναγιώτης Σκουρλέτης

Κοινοποίηση:

1. Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων
Γενική Δ/νση Διοίκησης Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων **(Με παράκληση ενημέρωσης των Εισαγγελικών Αρχών)**
2. Γενική Επιθεωρήτρια Δημόσιας Διοίκησης
3. Ειδικό Γραμματέα Σ. Ε. Ε. Δ. Δ.
4. Κ.Ε.Δ.Ε
5. ΕΝ.Π.Ε.
6. Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
3. Γενική Δ/ντρια Αποκέντρωσης & Τ.Α.
4. Γενικό Δ/ντη Οικονομικών Τ.Α. και Αναπτυξιακής Πολιτικής
5. Γενική Δ/ντρια Οικονομικών Υπηρεσιών και Διοικητικής Υποστήριξης
6. Δ/νση Οργάνωσης και Λειτουργίας Αποκεντρωμένων Διοικήσεων
7. Δ/νση Προσωπικού Τ.Α.
8. Δ/νση Οικονομικών Τ.Α.
9. Δ/νση Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής
10. Δ/νση Διοικητικής Υποστήριξης
11. Δ/νση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (με παράκληση ανάρτησης στον ιστότοπο του ΥΠ.ΕΣ.)